

**การวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
การปฏิบัติงานของบุคลากรครูในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน
ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร***

**Research and Analysis of the Administrative Factors Affecting
Teachers' Performances in Private Basic Education Schools
in the Bangkok Metropolitan Area**

อดิพล เปี้ยทอง¹

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษา (1) สภาพและปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงาน (2) วิเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู และ (3) เส้นทางความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรครูในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรครู 560 คน จาก 31 โรงเรียน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

ผลของการวิจัย พบว่า (1) มีการกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเป้าหมายหลัก บุคลากรครูสามารถทำงานได้อย่างราบรื่นและสำเร็จผล สิ่งที่ผลักดันให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นคือ ตัวนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรครู ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในพฤติกรรมการสอน และการปฏิบัติงานของบุคลากรครู ส่วนปัญหาที่พบคือ บุคลากรครูปฏิบัติงานไม่ตรงตามความสามารถ เนื่องจาก การขาดแคลนครู และนักเรียนส่วนใหญ่ทำคะแนนข้อสอบ O-NET วิชาคณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษได้ไม่ดี (2) ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลในภาพรวมตามลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถของครู การให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ความมั่นคงของโรงเรียน ลักษณะงาน ความเอาใจใส่นักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในโรงเรียน เป้าหมายของโรงเรียน และการสนับสนุนของผู้บริหาร ซึ่งสามารถทำนายระดับการส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูได้ ร้อยละ 71.5 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนและสามารถสร้างรูปแบบสมการทำนายปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู (3) ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริหารไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู ส่วนปัจจัยด้านพฤติกรรม การบริหารมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษาและผู้นำการเปลี่ยนแปลง มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

*เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ปีการศึกษา 2551

อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร.สุวัฒน์ เงินฉ่ำ

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการบริหาร, การปฏิบัติงานของบุคลากรครู, การศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study conditions and problems affected the teachers' performance efficiency in the private basic education schools in the Bangkok metropolitan area, (2) to analyze the factors affected the teachers' performance efficiency, and (3) to synthesize the relationships between management activities and teachers' performance efficiency. Sample consisted of 560 teachers from 31 schools selected by multi-sampling technique. Data were analyzed using descriptive statistics. The results show (1) all schools set learning achievement as their main objective. Teachers were successful in their work. Student improvement involved student, parents and teachers. Most parents were satisfied with teaching activities, and teaching practices. The teachers' assignment did not work according to their background of study, due to teacher shortage. Most of the students dissatisfaction of the O-NET test scores in mathematics and English. (2) Factors which effected on teacher's performance efficiency were teacher's ability, teacher's cooperation and participation, the security of schools, job characteristics, student attentiveness, relationship among colleagues, the school's goal, and school management support respectively. In order to predict the affecting level on operational effectiveness of teachers, the model could predict at 71.5 percent of accuracy. (3) The result also revealed that management behaviors had play however, they did not have direct effect on teacher's performance effectiveness. the management behaviors performed indirect effect on teacher's performance effectiveness.

Keywords: administrative factors, teachers' performances, private basic education

ความนำ

การที่องค์กรจะประสบผลสำเร็จและมีความเจริญก้าวหน้าได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์เป็นหลักซึ่งหมายถึง การมีประสิทธิภาพและความพร้อมของบุคลากรในแต่ละองค์กรนั่นเอง เพื่อให้บุคลากรในองค์กรมีศักยภาพและความสามารถในการทำประโยชน์และพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนเอกชนจึงจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรอย่างสม่ำเสมอ

สภาพปัญหาของครูโรงเรียนเอกชน ตามแนวคิดของยนต์ ชุ่มจิต (2546, หน้า 218-220) กล่าวว่า อาชีพครูที่เป็นอาชีพที่ค่อนข้างหนัก มีเวลาเป็นของตนเองน้อย

มีภาระงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบมากและต้องทำตามความคาดหวังของสังคม การมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเรื่องหลักสูตรหรือนโยบายที่สำคัญของโรงเรียน ทำให้ครูต้องปฏิบัติตามการตัดสินใจของคนอื่นจึงเกิดปัญหาที่มีความเครียดได้

นอกจากนี้ยังพบปัญหาอื่น ๆ ที่ทำให้ครูกำลังเปลี่ยนงานเปลี่ยนอาชีพหรือย้ายไปเป็นครูในโรงเรียนรัฐบาลให้มีความมั่นคงด้านอาชีพมากขึ้น ปัญหาเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูกลายเป็นปัญหาหลักของโรงเรียนเอกชน ครูโรงเรียนเอกชน จำนวนมากต้องลาออกจากการในแต่ละปี นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการย้ายอาชีพไปเป็นครู

โรงเรียนรัฐบาลเพราะเกิดความขัดแย้งระหว่างครูกับผู้บริหาร ใบอนุญาต ผู้จัดการหรือครูใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนเน้นประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ทำให้ครูเกิดความเครียด ไม่สามารถทนต่อระบบการบริหารที่มุ่งผลสำเร็จตามเป้าหมายของงานเป็นหลัก ส่งผลให้บุคลากรไม่สามารถทนต่อภาวะงานหนัก การศึกษาสภาวะความต้องการและความพึงพอใจของครูจึงเป็นส่วนสำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เพราะความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่จะใช้เป็นตัววัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงาน และความเป็นไปได้ในการปรับบทบาทของครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากสถิติจำนวนนักเรียนในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร พบว่า แนวโน้มการขยายตัวของจำนวนนักเรียนในเขตปริมณฑลนั้น มีอัตราการเพิ่มขึ้น เป็นต้นว่า จังหวัดปทุมธานี มีจำนวนนักเรียนจากปีพ.ศ. 2547 เพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 2,065 คน ปีพ.ศ. 2549 จำนวน 2,842 คน ปีพ.ศ. 2550 จำนวน 2,071 คน และปีพ.ศ. 2551 จำนวน 354 คน ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การขยายตัวของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานครสูงขึ้น

ดังนั้น ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนเอกชนมีเสถียรภาพมั่นคงและอยู่รอดได้ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของโรงเรียน เพราะนอกจากต้องได้รับการรับรองมาตรฐานและคุณภาพจากรัฐแล้วยังต้องได้รับรองมาตรฐานคุณภาพจากหัวใจผู้ปกครองด้วย (สมเกียรติ โสมสภา, 2543, หน้า 8) การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดได้ ต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญ กระบวนการหนึ่ง คือ กระบวนการบริหาร และหัวใจของกระบวนการบริหาร คือ บุคลากรในโรงเรียน (เกษมศรี วัชรสุกณี, 2543, หน้า 9) โดยเฉพาะบุคลากรครูซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ภายในโรงเรียนตามภาระงานที่ได้รับมอบหมายตามบทบาทหน้าที่ บุคลากรครูในโรงเรียนจึงเป็นกำลังสำคัญต่อการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ

โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะ

ศึกษาการวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปวิเคราะห์หาสาเหตุแห่งปัจจัยปัญหาของบุคลากรครูในโรงเรียนเอกชนว่าปฏิบัติงานภายในโรงเรียนมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด และสาเหตุที่ครูปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิผลเกิดจากอะไร โดยพิจารณาจากปัจจัยด้านองค์การ ด้านพฤติกรรม การบริหาร และด้านบุคลากรครู เพื่อสามารถหาแนวทางแก้ไขและปรับปรุงให้ผลงานของครูและโรงเรียนมีความสมบูรณ์ นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรครูให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น รองรับการขยายตัวของประชากรและโรงเรียนเอกชนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียนโดยรวม อันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

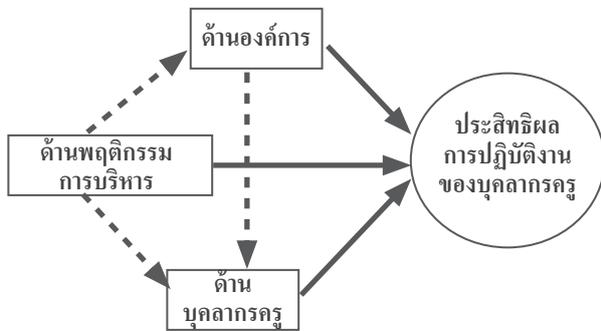
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูและตัวชี้วัดประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาเส้นทางความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู ในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวความคิดการวิจัย

ในการศึกษา เรื่องการวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบ

แนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาโดยเลือกตัวแปรที่สำคัญบางประการที่เชื่อว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู ซึ่งกรอบแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดที่แสดงถึงความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู

Reid and Others (1988, pp. 26-28) ได้สังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบปัจจัยหลายด้าน มีปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัยด้านโรงเรียน ส่วน Dale (1989, pp.77-83) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียน เพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน พบว่า องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบด้วย คุณลักษณะและพฤติกรรมของครู คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหาร และบรรยากาศโรงเรียน จะเห็นได้ว่าผลการศึกษานี้หนักไปที่ตัวบุคคลและสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ ปัจจัยทั้งสามนี้เป็นปัจจัยที่เกิดจากภายในโรงเรียนทั้งสิ้น ซึ่งเป็นผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู และส่งผลถึงความสำเร็จโดยภาพรวมของโรงเรียนเอกชน

ปัจจัยด้านองค์การ

Max Weber (1974) กล่าวว่า การจัดโครงสร้างองค์การโดยคำนึงถึง การบังคับบัญชาที่ลดหลั่นกัน

มีระเบียบภายใน และมีข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดระบบการดำเนินงานตามลำดับขั้นตอน มีการวินิจฉัย สั่งการอย่างเป็นทางการตามลำดับชั้นตอน เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ รวมถึงการแบ่งงานตามความถนัดหรือความชำนาญของผู้ปฏิบัติ เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้องค์การประสบผลสำเร็จ ส่วน ฟิงค์และคณะ (Fink and Other อ้างถึงใน ปัญญาคงศรี, 2538 หน้า 26) ได้ศึกษาองค์ประกอบของบรรยากาศองค์การและพบว่า บรรยากาศองค์การประกอบด้วย เป้าหมาย โครงสร้าง การจัดสภาพทางกายภาพ และการติดต่อสื่อสาร และต้องประกอบด้วยปทัสฐาน (norms) เพราะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดต่อบรรยากาศองค์การ ปทัสฐานเป็นกฎระเบียบที่ไม่ได้กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นพฤติกรรมที่ยอมรับกันและเป็นขอบเขตหรือข้อจำกัดในกลุ่มบุคคลว่าจะปฏิบัติอย่างไร และในเรื่องขนาด (size) ขององค์การมีผลกระทบต่อบุคลากรมาก เพราะเมื่อมีจำนวนบุคคลในองค์การเพิ่มมากขึ้น โอกาสที่บุคคลในองค์การจะรู้จักกันย่อมมีน้อยลง

ปัจจัยด้านพฤติกรรมการบริหาร

ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน มีความเป็นผู้รำน้อยเกินไป แต่เน้นการบริหารมากขึ้นทำให้สถานศึกษามีลักษณะของการเป็นระบบราชการมากยิ่งขึ้น จึงทำให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการมากขึ้น (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2540, หน้า 31) ผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชนควรมีลักษณะผู้นำไม่ว่าจะเป็นผู้นำแบบใดผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพ อาศัยทักษะความชำนาญและประสบการณ์ในการฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ

ดังแนวคิดของโรเจอร์ และแมกอินไทร์ (Roger & McIntire, 1983, p. 172) ที่ว่า “ไม่มีแบบแผนของความเป็นผู้นำที่สามารถนำไปใช้ได้ทุกสถานการณ์ แต่แบบแผนของผู้นำจะต้องแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น” ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชนสามารถนำหลักการตามแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวมาปรับใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและ

ภายนอกโรงเรียน ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อบุคลากรในโรงเรียนและความมั่นคงของโรงเรียนในการแข่งขันกับโรงเรียนเอกชนอื่นๆ ได้อย่างมั่นคง

ปัจจัยด้านบุคลากรครู

ด้วยความคิดที่ว่า “มีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคลากรครู ในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร” ซึ่งพบว่าความรู้ความสามารถของครู ประสบการณ์การทำงาน จะช่วยลดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน เกิดความรอบครอบและตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นทั้งในด้านบวกและลบ และ ความเอาใจใส่นักเรียน ในส่วนนี้จะขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและเจตคติเฉพาะของครูแต่ละคน ความตั้งใจ ใส่ใจต่อพฤติกรรมหรือปัญหาของนักเรียนอย่างจริงจัง และ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในโรงเรียน เป็นความเกี่ยวข้องระหว่างบุคคลภายในโรงเรียนที่มีความใกล้ชิด ความผูกพัน มีมิตรไมตรีอันดีต่อกัน

อาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยด้านต่างๆ ที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้น เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูทั้งสิ้น แต่ขึ้นอยู่กับว่าปัจจัยใดจะส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูในทางตรงหรือทางอ้อมและส่งผลมากน้อยเพียงใด

แนวความคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู

แนวคิดของพาร์สันส์ (Parsons) ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายนั้น ถูกหยิบยกรนำมาใช้ในการประเมินประสิทธิผลขององค์การอยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะด้านการบริหารสถานศึกษา ซึ่งนับเป็นองค์การหนึ่งในระบบสังคมที่ผลผลิตจะมีผลกระทบต่อระบบย่อยอื่นๆ ในสังคม Horner (1984, p. 2331) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ตามแนวคิดเชิงระบบของพาร์สันส์ (Parsons) ซึ่งได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม การบรรลุเป้าหมาย การบูรณาการ และการดำรงค่านิยมองค์การ ผลการศึกษา

พบว่า การบูรณาการ การดำรงค่านิยมองค์การและการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงและมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยของกมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536, หน้า 95) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา โดยวัดประสิทธิผลของโรงเรียนใน 4 มิติ ได้แก่ ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน พบว่า ทั้ง 4 มิติ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับ ดวงสมร กลิ่นเจริญ (2545, หน้า 102) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา มีประสิทธิผลการจัดการอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การปรับตัว การบรรลุเป้าหมาย การบูรณาการ การดำรงค่านิยมองค์การ พบว่า มีประสิทธิผลการจัดการศึกษาสูงทุกด้านเช่นกัน

ดังนั้น ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรครูผู้วิจัยจะนำพื้นฐานแนวคิดของ Zamuto (1991, อ้างถึงใน อภิวัฒน์ แสนคุ้ม, 2546, หน้า 28) และ Steers (1991, p. 304-305) ในการประเมินประสิทธิผลโดยใช้หลายเกณฑ์ (The Multiple Criteria of Effectiveness) มาเป็นแนวคิดหลักในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากการปฏิบัติงานของบุคลากรครูในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชนครอบคลุมงานหลายด้าน ทั้งงานด้านการเรียนการสอน งานส่งเสริมการเรียนรู้ และงานด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยทรัพยากรจากสภาพแวดล้อมหรือบริบทของโรงเรียน การบริหารจัดการของผู้บริหาร และการสร้างความพึงพอใจ แรงจูงใจแก่บุคลากรครูและผู้ปกครอง อันจะส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียน

ในเรื่องต่างๆ การที่บุคลากรครูสามารถปรับตัวเปลี่ยนแปลงให้ทันสถานการณ์ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมถึงการส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และความพึงพอใจของผู้ปกครองหรือผลตอบรับจากชุมชนทั้งสิ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรครูในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู โดยใช้วิธีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรครู 12,021 คน จาก 327 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือ 2 ลักษณะ ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์

ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์เจาะลึก ประกอบด้วย

2 ชุด

ชุดที่ 1 ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู และประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู ในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร

ชุดที่ 2 สภาพและปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร

2. แบบสอบถาม

มีลักษณะเป็นข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะชีวสังคมของครู
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านองค์การปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริหารและปัจจัยด้านบุคลากรครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและผู้วิจัยได้ทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ.983 ส่วนค่าความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ที่นำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มตัวอย่าง (กลุ่มที่ 1) ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน 1 คน และผู้ปกครอง 3 คน จำนวน 9 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 36 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

กลุ่มตัวอย่าง (กลุ่มที่ 2) บุคลากรครูในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage random sampling) จำนวน 560 คน จากจำนวนบุคลากรครู 12,021 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

แบบสอบถาม

แจกแบบสอบถามให้บุคลากรครูในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน ตามกลุ่มตัวอย่าง และในบางส่วนผู้วิจัยส่งไปทางไปรษณีย์ลงทะเบียนพร้อมสอดซองเปล่าเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มตัวอย่างในการส่งคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้วิธีการคำนวณความถี่

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา บรรยายลักษณะข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ในการวิเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู และใช้สถิติวิเคราะห์เส้นทาง (path Analysis) ในการวิเคราะห์อิทธิพลเส้นทางผลกระทบทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

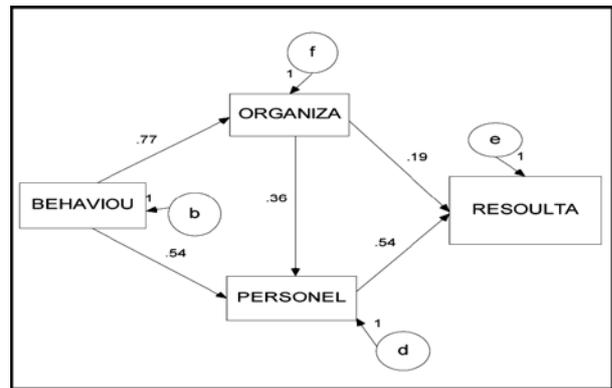
1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู พบว่า (1) โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน เป้าหมายของโรงเรียนส่วนใหญ่มุ่งเน้นเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือคุณภาพของผู้เรียนเป็นเป้าหมายแรก รองลงมาคือ การสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ปกครอง จำนวนนักเรียนที่เข้าเรียน และการประกวดแข่งขันรางวัลต่างๆ บุคลากรครูมีความเข้าใจในเป้าหมาย เพราะโรงเรียนมีการจัดทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรและร่วมประชุมเพื่อให้เข้าใจในแนวทางการดำเนินงานและวัตถุประสงค์ในเรื่องต่างๆ อยู่เสมอ ส่วนผู้บริหารมีการสนทนา ซักถามหรือพูดคุยกับบุคลากรครู เพื่อตรวจสอบว่ามีความเข้าใจในเป้าหมายที่ตรงกันหรือไม่ แต่ปัญหาที่พบในด้านนี้ คือ บุคลากรครูต้องทำงานในลักษณะงานที่ไม่ตรงกับความสามารถหรือตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามา (2) บุคลากรครูส่วนใหญ่มีการปรับตัว เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตน ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน เพราะทุกองค์การต่างมีวัฒนธรรมของตน และถ้าครูสามารถปรับตัวได้ ก็ทำงานได้อย่างราบรื่นและดำเนินชีวิตในโรงเรียนอย่างมีความสุข ช่วยพัฒนาความสามารถและผลงานของครู ซึ่งโรงเรียนมีการจัดทำโครงการ มีการประกวดสื่อการสอนระหว่างครูด้วยกัน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนสื่อการสอนซึ่งทางโรงเรียนมีห้องจัดเก็บสื่อเพื่อให้ครูสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

ทั่วถึง แต่ในบางกรณีก็ครูไม่สามารถปรับตัวได้ ขอลาออก ปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิผลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ผลการสอบทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผลคะแนนสอบ O-NET และการแข่งขันทางวิชาการ เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นดัชนีบ่งชี้ความสำเร็จของผู้เรียนรอบด้าน และทำให้ทราบว่านักเรียนในโรงเรียนมีจุดแข็งหรือจุดอ่อนในด้านใด เพื่อส่งเสริมและแก้ไขได้ถูกต้อง สิ่งผลักดันให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ประกอบด้วย ตัวนักเรียน ผู้ปกครองและบุคลากรครู และบุคลากรครูมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของผู้เรียนอย่างมาก เนื่องจากครูต้องใกล้ชิด กับนักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่กับนักเรียน ในการอบรมบ่มนิสัย การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และการถ่ายทอดสาระความรู้ต่างๆ ซึ่งนักเรียนจะซึมซับพฤติกรรมจากครูซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดที่สุด แต่ปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือ (3) การขาดแคลนครูส่วนมากครูต้องสอนในสาขาวิชาที่ตนไม่ถนัดจึงส่งผลให้การเรียนของผู้เรียนแตกต่างกัน และผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนได้คะแนนไม่ถึง 50% ในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ (4) ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมการสอนของบุคลากรครู เพราะครูมีมนุษยสัมพันธ์ดี และมีการจัดการเรียนการสอน มีการดูแลนักเรียน และพฤติกรรมของผู้เรียน ทำให้โรงเรียนได้รับรางวัลการแข่งขันทางวิชาการและผลการศึกษายังพบว่า ผู้ปกครองและชุมชน นำพี่น้อง หลาน หรือเพื่อนบ้าน มาสมัครเข้าเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู พบว่า มีปัจจัยทางการบริหาร 8 ประการที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู ประกอบด้วย (1) ความรู้ความสามารถของบุคลากรครู ครูสามารถนำความรู้และประสบการณ์มาปรับใช้ในการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาและนักเรียน (2) การให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมพบดัชนีที่สำคัญ คือ บุคลากรครูมีส่วนร่วมในการระดมความคิด ปรัชญาหรือเพื่อวางแผนแนวทางการปฏิบัติงาน

และการประเมินผลผลสำเร็จของการปฏิบัติงานร่วมกัน (3) ความมั่นคงของโรงเรียน พบดัชนีที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารวางระบบมีกลยุทธ์ในการรักษาจำนวนนักเรียนให้อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าจุดคุ้มทุน (4) ลักษณะงาน พบดัชนีที่สำคัญที่สุด คือบุคลากรครุนำเทคนิคและประสบการณ์มาประกอบการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จมากขึ้น (5) ความเอาใจใส่นักเรียน พบดัชนีที่สำคัญที่สุด คือ บุคลากรครูได้รับมอบหมายให้ติดตามและส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ (6) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในโรงเรียน พบดัชนีที่สำคัญที่สุด คือ เมื่อเกิดปัญหาบุคลากรครูมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีน้ำใจอันดีต่อกัน (7) เป้าหมายของโรงเรียน พบดัชนีที่สำคัญที่สุด คือ บุคลากรครูพร้อมใจที่จะช่วยกันให้โรงเรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งเป้าหมาย และ(8) การสนับสนุนของผู้บริหาร พบดัชนีที่สำคัญ คือ ผู้บริหารระดมทรัพยากรทั้งด้านบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น และงบประมาณจากท้องถิ่นมาใช้ในการศึกษา เมื่อรวมปัจจัยทั้ง 8 ประการสามารถสร้างรูปแบบสมการทำนายปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู

3. สำหรับผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู ตามกรอบแนวคิดในการวิจัยที่กำหนดไว้พบว่า ปัจจัยทางการบริหารทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริหารส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูในทางอ้อม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบรวมเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ปัจจัยด้านบุคลากรครูส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูในทางตรง และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูในทางตรง ส่วนปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริหารไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูอย่างมีนัยสำคัญ จึงปรากฏดังภาพที่ลดรูป (ภาพ 2)

ภาพ 2 ตัวแบบโครงสร้างวิเคราะห์เส้นทางที่ตัดตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออก

การอภิปรายผล

จากผลการให้สัมภาษณ์เชิงลึกของผู้บริหารโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน พบว่า สภาพและปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในด้านความสำเร็จตามเป้าหมาย โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน และเป้าหมายของโรงเรียนส่วนใหญ่มุ่งเน้นเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือคุณภาพของผู้เรียน และบุคลากรมีความเข้าใจในเป้าหมายของโรงเรียนเป็นอย่างดี และปฏิบัติงานตามแนวทางที่วางแผนไว้ Forehand and Gilmer (1964, pp. 362-381) กล่าวว่า องค์การทุกองค์การต่างมีเป้าหมายที่แตกต่างกันตามกระบวนการในสังคม แต่ส่วนที่เหมือนกัน คือ องค์การทุกแห่งจะมุ่งสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของตน ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในองค์การที่มีแนวทางและความต้องการตรงกัน

ส่วนสภาพเกี่ยวกับประสิทธิผลด้านการปรับตัวการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาให้เข้ากับสถานการณ์ พบว่า บุคลากรครูมีการปรับตัวตามบริบทของโรงเรียนและสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมของตนให้สอดคล้องกับเพื่อนร่วมงาน Steers (1977) Chein (1970), Price (1968) และ Parson (1964) ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการสร้างความเข้าใจ การยอมรับการเปลี่ยนแปลงจนถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคลากรครู ในการ

ดำเนินงานตามแนวทางการเปลี่ยนแปลง จะเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์หรือเกิดปัญหาน้อยที่สุด

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่าบุคลากรครูมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งจากผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ตัวบ่งชี้ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จของครูเช่นกัน

และด้านความพึงพอใจของผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจในเรื่องพฤติกรรมการสอน การปฏิบัติตนของครู การดูแลเอาใจใส่ บุตรหลานของตน และความพึงพอใจของผู้ปกครองเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จทั้งของโรงเรียนและบุคลากรครู สอดคล้องกับคำกล่าวของสมเกียรติ โสมภา (2543, หน้า 8) ว่า ประเด็นสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนเอกชนมีเสถียรภาพมั่นคงและอยู่รอดได้ ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของโรงเรียน เพราะนอกจากโรงเรียนต้องได้รับการรับรองมาตรฐานและคุณภาพจากรัฐแล้ว ยังต้องได้รับรองมาตรฐานคุณภาพจากหัวใจผู้ปกครองด้วย

ปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิผลด้านความสำเร็จตามเป้าหมาย พบว่า การปฏิบัติงานของบุคลากรครูที่ไม่ตรงกับความรู้ความสามารถ เนื่องจากบุคลากรครูไม่เพียงพอ จึงต้องปฏิบัติงานที่ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่จบมา และเป็นผลให้ครูไม่สามารถปฏิบัติงานสอนได้เต็มที่ และเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจต่องานและผู้บริหาร ดังผลการวิจัยของ ไพศาล อานามวัฒน์ (2543, หน้า 111-115) ที่ว่า ครูให้ความสำคัญต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติมากที่สุด ส่วนปัญหาด้านการปรับตัว การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาให้เข้ากับสถานการณ์ พบปัญหาด้านนี้ค่อนข้างน้อย เพราะครูส่วนใหญ่ต้องปรับตัวให้ได้ตามบริบทของโรงเรียน หากไม่สามารถปรับตัวได้ก็จะขอลาออกเพื่อเปลี่ยนงานหรือสถานที่ทำงาน ดังแนวคิดของ Parson (1964, p. 32-47) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการปรับตัวไว้ว่า

การปรับตัวที่จะส่งผลต่อการดำรงอยู่ของตนเองและความสำเร็จขององค์กร ปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า ผลการสอบ O-NET ของนักเรียนได้คะแนนไม่ถึง 50% ในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ และปัญหาด้านความพึงพอใจของผู้ปกครอง พบค่อนข้างน้อย เพราะหากผู้ปกครองไม่พึงพอใจต่อโรงเรียนก็จะไม่นำบุตรเข้ามาเรียนหรือขอลาออกไป

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางการบริหาร 8 ประการที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู ประกอบด้วย

1. ความรู้ความสามารถของบุคลากรครู ระดับการปฏิบัติงานในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครองโรงเรียนเอกชน พบว่า ครูผู้มีความรู้ความสามารถดี มีประสบการณ์ทางการสอนมาก จะช่วยให้ครูมีเทคนิคและแนวทางในการสอนต่างกัน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้รวดเร็วต่างกัน

2. การให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ระดับการปฏิบัติงานในด้านนี้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์จากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของบุคลากรครู เวลาปฏิบัติงานเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้บุคลากรครูปฏิบัติงานจนสำเร็จ

3. ความมั่นคงของโรงเรียน ระดับการปฏิบัติงานในด้านนี้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรัชญา เวสารัชช (2545, หน้า 29-30) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนเอกชนมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษามานาน การให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้โรงเรียนเอกชนสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนเอกชนสามารถพึ่งตนเองได้

4. ลักษณะงาน ระดับการปฏิบัติงานในด้านนี้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ Gilmer (1979, pp. 280-283) และ Milton (1981, p. 159) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะงานที่ทำเป็น ลักษณะเฉพาะของงานแต่ละประเภท ซึ่งแตกต่างกันออกไป โดยลักษณะของงานนับว่ามีความสัมพันธ์กับความสามารถของผู้ปฏิบัติงานมาก หากบุคคลใด

ได้ทำงานตรงตามความต้องการและความถนัดของตนเอง จึงเกิดความพึงพอใจ

5. ความเอาใจใส่นักเรียนระดับการปฏิบัติงาน ในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง โรงเรียนเอกชน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ ต่อการดูแลเอาใจใส่นักเรียนของบุคลากรครู ซึ่งช่วยให้ ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกอุ่นใจและสบายใจเมื่อบุตรหลาน มาโรงเรียน

6. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในโรงเรียน ระดับการปฏิบัติงานในด้านนี้อยู่ในระดับมาก สอดคล้อง กับแนวคิดของ Herzberg and Others (1959) ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และ เพื่อนร่วมงานว่าการติดต่อ ไม่ว่าจะ เป็นกิริยาหรือวาจา ที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างดี ซึ่งความสำคัญของ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นส่วนหนึ่งในความต้องการ ของมนุษย์

7. เป้าหมายของโรงเรียน ระดับการปฏิบัติงาน ในด้านนี้อยู่ในระดับมาก และเป้าหมายโรงเรียนมีอิทธิพล ต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูอยู่ในลำดับ ที่ 7 สอดคล้องกับ วิโรจน์ สารตะนะ (2532, หน้า 76-77) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของเป้าหมายไว้ว่า เป้าหมายเป็น ตัวการที่จะนำไปสู่การกำหนดนโยบาย แนวทางการปฏิบัติ กฎระเบียบและข้อตกลงในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและ เหมาะสม แม้ว่าบุคลากรในโรงเรียนมีความเห็นแตกต่างกัน ก็ตาม หากมีการกำหนดแนวทางไปสู่เป้าหมายจะทำให้ เกิดความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงานได้ และเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการควบคุมการดำเนินงานของ โรงเรียนได้อีกทาง

8. การสนับสนุนของผู้บริหาร ระดับการปฏิบัติงาน ในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง โรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน มีความเห็นว่า การที่ ผู้บริหารให้การสนับสนุนครูในเรื่องต่างๆ จะช่วยให้ครู ประสบความสำเร็จในการทำงานมากขึ้น เพื่อการสนับสนุน ดังกล่าวต้องอาศัยทุนทรัพย์และการตัดสินใจของผู้บริหาร

ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ ในกรอบ ปัจจัยทางการบริหาร 3 ด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการ ปฏิบัติงานของบุคลากรครู พบว่า ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ของครูได้รับผลกระทบรวมสูงสุดจากตัวแปรปัจจัยด้าน พฤติกรรมการบริหาร รองลงมาคือ ปัจจัยด้านบุคลากรครู และปัจจัยด้านองค์การ ตามลำดับ และพบว่าประสิทธิผล การปฏิบัติงานของบุคลากรครูได้รับผลกระทบทางตรงจาก ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร โดยตัวแปรที่มีผลกระทบทางตรง สูงสุดต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู คือ ปัจจัยด้าน บุคลากรครู รองลงมาคือ ปัจจัยด้านองค์การ โดยปัจจัยด้าน พฤติกรรมการบริหารไม่ส่งผลกระทบทางตรงประสิทธิผล การปฏิบัติงานของบุคลากรครู แต่ส่งผลกระทบทางอ้อม ต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู โดยผ่านปัจจัยด้าน องค์การและปัจจัยด้านบุคลากรครู ซึ่งผลการวิเคราะห์ใน ครั้งนี้ไม่เป็นไปตามที่ได้ตรวจสอบเอกสารและการกำหนด ตัวแบบไว้ เนื่องจากผู้บริหารจะไม่ลงไปปฏิบัติโดยตรง ไม่เข้าไปคลุกคลีกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามผลการจัดการสอน แต่มักจะมอบหมาย ให้ผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการทั้งภายในและภายนอกเป็นผู้ ดำเนินการนิเทศแทน หรือมอบหมายแก่บุคลากรครูให้ เป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ทั้งนี้ ด้วยบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ที่มีภาระงานที่ค่อนข้างหนักในการบริหารจัดการภายใน โรงเรียนในภาพรวมทั้งหมด และไม่มิตบบาทโดยตรงต่อการ จัดการเรียนการสอนระดับห้องเรียน ซึ่งหากผู้บริหารต้อง ดำเนินการสอนตัวเองจะไม่สามารถเข้าถึงหรือเข้าใจ ในพฤติกรรมการสอนได้ดีเท่าบุคลากรครู ดังผลการวิเคราะห์ เส้นทางความสัมพันธ์ในกรอบปัจจัยทางการบริหารทั้ง 3 ด้านที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า พฤติกรรม การบริหารมีกระทบทางตรงในเชิงลบต่อผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของผู้เรียน กล่าวคือ หากผู้บริหารเข้ามายุ่งเกี่ยวกับ นักเรียนหรือรูปแบบการสอนมากเกินไปจะส่งผลให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่ำลง แต่ในขณะเดียวกัน พฤติกรรมการบริหารจะส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ของบุคลากรครูในทางอ้อม โดยผ่านองค์การ ทั้งในการ วางแผน การกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย การบริหาร

จัดการภายในโรงเรียนและส่งผลผ่านบุคลากรครู เพื่อมอบหมายงานให้ครูลงมือปฏิบัติงานและสร้างแรงจูงใจกับบุคลากรครู ซึ่งผู้ปกครองจะมีความใกล้ชิดกับบุคลากรครูมากกว่าผู้บริหารความพึงพอใจของผู้ปกครองจึงเกิดจากการปฏิบัติงานบุคลากรครูมากกว่า

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครูในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชนในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร สามารถนำข้อเสนอแนะครั้งนี้ ไปปรับปรุงแก้ไขและตระหนักถึงปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรครู ดังนี้

1. สภาพและปัญหาในเรื่องของการลาออกของครู ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน เนื่องจากครูที่ลาออกนั้น มีสาเหตุจากการสอบเข้าบรรจุราชการครู ได้จึงส่งผลให้โรงเรียนขาดบุคลากร

ครูในช่วงเวลาเปิดภาคเรียน ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้กระทบต่อนักเรียนและการเรียนการสอน

2. ควรนำข้อมูลลักษณะชีวิตสังคมของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชนจากการศึกษาครั้งนี้ ควรคำนึงถึงความแตกต่างด้าน อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระดับเงินเดือน และประสบการณ์การทำงาน มาพิจารณาในการจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานเอกชน

3. ผู้บริหารควรปรับพฤติกรรมกรรมการบริหารและให้ความสำคัญกับบุคลากรครูมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้บริหารต้องอาศัยการปฏิบัติงานของบุคลากรครูเพื่อให้งานเป็นไปตามความต้องการของผู้บริหาร ยังพบว่า พฤติกรรมการบริหารมีผลกระทบรวมสูงสุด ทั้งต่อองค์การและบุคลากรครู ซึ่งความสำเร็จของการปฏิบัติงานของบุคลากรครูจึงเกิดจากพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. (2536). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาศุภคุปต์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เกษมศรี วัชรสุกณี (2543). การร่วมพัฒนาโรงเรียนโดยเน้นการบริหารที่มงาน *วารสาร กองทุนสงเคราะห์ การศึกษาเอกชน*, 11(95): 9
- ดวงสมร กลิ่นเจริญ (2545) *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์บัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- ปรีชญา เวสารัชช์. (2545). *หลักการจัดการศึกษา*. สำนักงานรองรับมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
- ปัญญา คงศรี. (2538). *ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบบรรยากาศโรงเรียนกับการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ไพศาล อานามวัฒน์. (2543). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนคาทอลิกสังฆมณฑลจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ยนต์ ชุ่มจิต. (2546). *การศึกษาและความเป็นครูไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ :โอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2532). *การวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สมเกียรติ โสมภา. (2543, มิถุนายน). การพัฒนาโรงเรียนโดยเน้นการทำงานเป็นทีม. *วารสาร กองทุนสงเคราะห์ การศึกษาเอกชน*, 11(95): 8
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2540). “ภาวะผู้นำ” ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อภิวัฒน์ แสนคุ้ม(2546). *ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของการบริหารงาน วิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- Alderfer, C. P. (1969). “An Empirical Test of a New Theory of Human Needs” *Organizational Behavior and Human Performance*. (4): 142-17
- Chein, E. H. (1970). *Organization Psychology* (2nd ed). Englewood Cliffs, New jersey: Prentice-Hall Inc.
- Dale Mann. (1989, September). Effective Schools as Dropout Prevention Strategies. *NASSP Bulletin*, 73, 77-83
- Forehand, G. A. and Gilmer, B. (1964). *Environmental Variation in studies of Organizational behavior*. *Psychology Belletin*. 61, 361-381
- Ghiselli, E. E. (1971). *Exploration in Managerial Talent*. pacific Palisades, Califomia: Goodyear Publishing
- Gilmer, H. B. (1979). *Industrial and Organizational Psychology*. New York: McGraw-Hill
- Herzberg, F., Mausner, B. & Snyderman, B. (1959). *The Motivation to Work*. (2nd ed.) New York: John Wiley and Sons, Inc
- Horner, J. A. (1984). *School Effectiveness: A Conceptual Framework Measures and Results Form a Study of new Jersey Sceondary Schools*. Doctoral Dissertation, Rutgers the state University of New Jersey.
- Maslow, Abraham H. (1970). *Motivation and Persionality*. New York: Harper and Row
- McClelland David C. (1973). *Testing for competence rather than of intelligence: Education implication*. New York: Basic Book
- Milton, C. R.(1981). *Human behavior in Organization*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall
- Parsons, T. (1964). *Social Structure and Personality*. New York: Free Press
- Price, J. L. (1968). *Organizational Effectiveness: An Inventory of Propositions*. Homewood: III., Richard D. Irwin, Inc.
- Reid, K., David, H. & Peter, H. (1988). *Towards the Effective School*. Oxford: Basic Blackwell
- Roger, R.E. and McIntire, R.H. (1983). *Organization and Management Theory*. New York: John Willey and Sons

- Steers, R. M. (1977, March). Antecedents and Outcomes of Organizational Commitment. *Administrative Science Quarterly*, 22, 163-164.
- Steers, R. M. (1991). *Organization Effectiveness: A Behavioral Views*. SantaMonica, California: Goodyear Publishing Company Inc.
- Stogdill, Ralph M. (1984). *Personal Factors Associated with Leadership*. A Survey of the Literature: *Journal of Psychology*
- Weber, M. (1974). *The Theory of Social and Economic Organizational*. New York: The Free Press and Falcon's Win Press